

2. Другий протокол до Конвенції про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту від 26 берез. 1999 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-99#Text
3. Chamberlain K. War and Cultural Heritage: An Analysis of the 1954 Convention and its Protocols. London, 2013. 247 p.
4. Войцеховський А. В. Міжнародне право : підручник. Харків : Харківський національний університет внутрішніх справ, 2020. 544 с.
5. O’Keefe R. The Protection of Cultural Property in Armed Conflict. Cambridge : Cambridge University Press, 2006. 426 p.

МИТРОФАНОВА Мар’яна Сергіївна,
курсант Військового інституту
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Науковий керівник:

ЖОЛТІКОВА Галина Олександрівна,
доцент кафедри військової
журналістики Військового інституту
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

ЛІНГВОЦИД ЯК ІНСТРУМЕНТ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ ПРОТИ УКРАЇНИ

Лінгвоцид або мововбивство – це цілеспрямоване знищення мови як носія культурної ідентичності, засобу спілкування та передачі досвіду поколінь. Лінгвоцид є однією із форм культурного геноциду, адже через знищення мови втрачається не лише комунікативна функція, а й серцевина національної самоідентифікації, історична пам’ять, традиції і світогляд.

Лінгвоцид як складова російської агресії проти України має рушійний вплив не лише на мовне середовище, а й на складові національної ідентичності українського народу. Українська мова є не просто засобом комунікації, а головним носієм історичної пам’яті, символом державної незалежності та ключовим чинником формування національної свідомості. Знищення або систематичне витіснення мови ставить під загрозу збереження національної самоідентифікації в цілому [2].

Історичний досвід підтверджує, що саме мовна політика була одним із найпотужніших інструментів колоніального та імперського впливу Росії на Україну. Намагання зросійщити український народ триває майже 300 років. За цей час Російська імперія та радянська влада неодноразово впроваджували

механізми мовного тиску та русифікації з метою витіснення української мови з публічного простору й обмеження її функціонування у всіх сферах життя. Такі дії призводили не лише до обмеження мовних прав, а й до глибоких змін у культурній самоідентифікації багатьох поколінь українців. У цьому контексті сучасний лінгвоцид слід розглядати як продовження тих імперських практик, проте в умовах сучасної війни ці процеси набули особливо агресивного характеру, що загрожує національній цілісності [1, с. 243].

Російська агресія супроводжується систематичною політикою витіснення української мови на окупованих територіях із впровадженням російської як єдиної офіційної мови. Цей процес реалізується через закриття українських шкіл, запровадження виключно російськомовного навчання, заміну української лексики в офіційних документах та ЗМІ, а також через агресивну інформаційну кампанію, спрямовану на дискредитацію української мови як «незручної» або «маргінальної». Така група заходів має не лише мовний, а й глибокий психологічний вплив на носіїв мови, спричиняючи відчуження від власної культурної спадщини та викликаючи внутрішні конфлікти і сумніви у національній ідентичності [2; 3].

Важливо підкреслити, що мова є невід'ємною частиною самоусвідомлення нації. Через неї передаються цінності, традиції, історичні наративи та символи, які формують колективну пам'ять. Знищення чи системне послаблення української мови автоматично призводить до розмиття меж між національними спільнотами і відкриває шлях до асиміляції або культурного поглинання. Саме тому лінгвоцид у війні проти України це не тільки питання комунікації, а й виживання нації як політичної та культурної цілісності.

Відповідь українського суспільства на загрозу зі сторони Росії свідчить про велику національну зрілість і усвідомлення ролі мови в державотворчих процесах. Посилення державної підтримки української мови, розвиток україномовної освіти та культури, широке використання мови у публічному та медійному просторі виступають ефективними засобами консолідації суспільства та протидії лінгвоциду. Громадянська свідомість і активність в цьому напрямі демонструють, що мова – це неупереджений маркер національної єдності, який допомагає українцям відстояти свою ідентичність у складних умовах збройної агресії.

Міжнародна підтримка у сфері мовних прав та культурної автономії є необхідною умовою захисту української нації у глобальному просторі. Кваліфікований юридичний захист, оцінка лінгвоциду як форми порушення прав людини, а також поширення інформації про цей феномен на міжнародній арені сприятимуть зміцненню національної самосвідомості та політичної підтримки України [3].

Отже, українська мова у сучасних реаліях виступає не просто засобом комунікації, вона є символом національної ідентичності, без збереження якої не можливий суверенітет, незалежність і стійкість держави. Лінгвоцид, застосований Росією, намагається підірвати саме цю основу, перетворюючи

мовну політику у поле військової та культурної боротьби. Визнання цього факту іноземною спільнотою, підтримка державних і громадських ініціатив є запорукою збереження цілісності й ідентичності народу в умовах війни [1, с. 286].

Список використаних джерел

1. Уповноважений із захисту державної мови. URL: <https://mova-ombudsman.gov.ua/storage/app/sites/14/uploaded-files/.pdf> (дата звернення: 09.02.2026).

2. Лінгвоцид є складовою політики геноциду проти українців на тимчасово захоплених територіях. АрміяInform – Інформаційне агентство АрміяInform. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/06/21/lingvoczyd-ye-skladovoyu-polityku-genoczydu-protu-ukrayincziv-na-tymchasovo-zahoplenyh-terytoriyah/> (дата звернення: 09.02.2026).

3. Що таке «політика лінгвоциду» та як вона реалізовується на окупованих територіях? *Право в умовах війни*. URL: <https://law-in-war.org/shho-take-polityka-lingvoczydu-ta-yak-vona-realizovuyetsya-na-okupovanyh-terytoriyah/> (дата звернення: 09.02.2026).

МІРСЬКИХ Софія Русланівна,

здобувач Львівського національного
університету імені Івана Франка

Науковий керівник:

ЧЕЛЕЦЬКА Мар'яна Маркіянівна,

доцент катедри теорії літератури
та порівняльного літературознавства,
кандидат філологічних наук, доцент

ФІЛОСОФІЯ «СРОДНОСТІ» ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ ЯК ОСНОВА СВІТОГЛЯДУ І НАЦІЄТВОРЧИЙ АРХЕТИП

Унікальність українського світогляду значною мірою сформована філософською спадщиною видатного українського філософа та гуманіста Григорія Сковороди, яка навіть через триста років залишається актуальною для дослідження та переосмислення. Більшість українців переконані: сам процес діяння, виконання обов'язку приносить насолоду незалежно від фінальної нагороди.

Г. Сковорода приніс в українську культурну традицію антропоцентричні ідеї, об'єднані довкола проблеми людського буття [1, с. 113], де людина здатна вибудувати гармонійний простір довкола себе. Фундаментальним поняттям його філософії є щастя, яке він вважав найважливішим і «найпотрібнішим»